

გაზაბათი ღირსი		„ივერია“ (ქვემო).	
	მის. კ.	მის. კ.	მის. კ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცაფეკ ნომერი ერთი შუკა

პირის

„ივერია“ (ქვემო).
კუთახს
2-ე ტიპი. კუჩ. ბერო გრ.
პურცხანიძე.

გაზეთის დასავალი და კრძალ განცხადება
დასავალი უნდა მამაკაციონ: თითონ რედაქციას
ვეთაში, ავტორის ქუჩა, ო. გარანციის ძეგლის
პირდაპირ, ოპ. გრუნისის სასტუმრო. წერა-კი-
ბისი განმარტებული საზოგადოების განცხადება
რას სახარება-შეკრ. მანკის სასტუმრო სახარების
ქუჩაზე.
ფაქს განცხადებისა: ჩვეულებრივ სტრუქტურა
რედაქციის.

1877—1890 საბოლოო და სალიტერატურული გაზეთი 1877—1890

ОТЪ КОНТОРЫ РЕДАКЦИИ

Всѣ объявленія, происходящія извѣстна Кавказской Области, принимаются исключительно въ центральной конторѣ объявленій бывш. Л. Метцль, въ Москвѣ, на Мясницкой, домъ Спиридонова.

სურათებიანი

„ვეფხისტყაოსანი“

კირილეს შაბაში,
გამოცემული

გ. დ. ქართველიშვილის მიერ

ესყიდება „წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების“ წიგნთ სასწავლოში.

წიგნი 27 წიგნად დასავალი სურათთა, მრავალი განკმ. ამ წიგნი-სათვის შეკეთებული რეკლამის მხატვრობა და სათაური ასოები, ამოკრილა პეტერბურგში.

წიგნი ღირს ფორმატიან და ღირს ტფილისში 15 მანათი.

ფისაც სურს ტფილისის ვაჩეი დიბაროს, ფოსტისა და გასაგზავნი ხარჯი უნდა წარმოადგინოს კიდევ ერთი მანათი.

წიგნი იყიდება ტფილისში „წერა-კითხვის საზოგადოების“ წიგნის მა-ლაზაში, ცენტრალურ წიგნის მალაზაში და ხიდდგელოს წიგნის მალაზაში, ქუთაისში—მ. ქილაძეებისა და მ. წერეთლების წიგნის მალაზებში.

დაბარება შეიძლება ამ აღვჩით.

Въ Тифлисѣ. Канцеларія Общества грамотности. Дворцовая ул., Караванъ Сарай Земельн. Банка. № 102

ტფილისი, 21 ივლისი

ჩვენის უფერულისა და უცემურის ცხოვრების მეთავეურე და უბრალო გაზეთის მეთაველიც, თუკი ურადვლები ადევნებს თავს „ივერიას“, უცხადებს საზოგადოებრივი შენიშნავდა ერთი სასამართლო გარემოებას. ეს სასამართლო გარემოება არის მეტის-მეტე გამრავლება ღირსის მიხს ეითა გამრავლებაში სასოფლო საგრო და სამრეველო სოფლებსა. უურსათვის რომ სახამაშო არ იყოს, პირველ

ფელეტონი

ფედის კლინიკი სიხარული, ანუ მის-ბანი *

მე მინახავს ღრმა განვითარებული ზოლოლოგი და მხატვარი ზურაბისტერი, როგორც დიდანი და რა ქსტრბით შეკურნება ღრმაზე ბავშვებს, თითონ მეც არა ერთხელ გამო-მოდლი ამ ნაირივე მღვდლობობა. მაგრამ ეს მხოლოდ ესტეტიური მო-ხიბლვა, რომელშიც შეიძლება მო-საწილვობა მიიღოს გონებაში და გრძობაში.

მხოლოდ მარტო დედის შეუძლიან გამოსცადოს ავეტიური ექსტრია, როდესაც თავის შვილს უყურებს, მა-შინ თქვენ თვალ-დათვალ ჰყვადით უმაღლეს მოვლენას ესტეტიურის მო-რალისას, რომელიც ზოგჯერ მხატ-ვრებმა დახატეს და მით თავის-თავი უფლებს ჰყვებს. მით შორის, რა-საკერძოა, პირველი ადგილი უჭი-რავს დიდებულს რაფაელს, რომელმაც მხოლოდვე დახატა მადონები ჩეილის ყრბით ხელში და ამით ქა-ლის სიტუარე იმ სიმაღლეზე და-ყენა, რომ იგი სიტუარე ღირს ჰყო-

* იხ. „ივერია“ № 155.

საწყისის სოფლების გამრავლება გურია-იბერიეთში შეიძლება კაცმა დადადაროს კალიის შემოსევას, იმ განსვავებით-კი, რასაკვირველია, რომ კალიას დაფუშვა მოსდევს ქვეყნისა და სოფლების გამრავლე-მას-კი—ერთს გამოცოცხლება და მისი სიკეთე. იბერთა მკვირცხვმა სასითბა ამ საქმეშიც თავად-ნათ-ვად იჩინა თავი. რაგი შეიგნეს სწავლა-განათლების ძალა, რაგი მიხვდნენ, რომ უსწავლეობა ვერა გვარ სიკეთეს, ვერც ნივთიერს, ვერც სუფიერს, ვერ მისწვდებაან,

ღვთისმშობლისა; მან ისეთის ხელო-ვნებით გამოხატა მღვდლობობა ღრმაღ დახვედრის ექსტრია, რომ თით-თან ჩვენც ექსტრიაში მოვეყაროთ მის მხატვრობის ნახვას.

ფსიქოლოგიის კრიტიკოსს, რო-გორნიც უნდა იყენებდეს რიგინი კრიტიკოსები, შევიძლია მხოლოდ რა-ფაელის მადონის შესწავლით გამო-ვრევი სხვა-დასხვა გვარი მოვლენა-ნი მისტიციზმისა და დედობრივის სი-ყვარლისა, რომელნიც ამ მხატვარ-მა განსაზარტელა თავის დიდებულს სურათებში. ხან ჩვენ წინ სდგას ქა-ლი, რომელიც აღმერთებს თავის დედობრივ შვილს და მაშინ მის-ტიციზმი სუბიმიზმს გრძობას; ხან-კი პირ-იქით, ვიდრე აქვს მიცემული უბი-რატოსობა ასევე ქალის წინაშე. ხან ეს ორივე უძლიერესნი გრძობის, რომელიც ათროლოგიები მთლად ყველა სიმებს კაცს-სულისას, ერთა-ნივთს ერთიან და ეწყზნებინან, ისე რომ მთელი გამოასცნობა, მათში რომელი უფრო ეხადდ გამოს-ქვრის; მოწიწება (სალოვანია) თუ სი-ყვარული, აზრის ადროლოგებმა თუ საამოვნოდ გულის-ცემა.

თუ რომ ბავშვი უცხოთა უკრალ-ღებს იზიდავს, თუ რომ კაცს ქვის გული უნდა ჰქონდეს, რომ მის ღი-

რავი დაწმუნდნენ, რომ უსწავ-ლეობა, შეიძლება, ადვილად გი-მეტრობის ცხოვრებისთვის ბრძო-ლაში სხვა მათვე უფრო კარგად მომზადებულ ტომისაგან, ვიმკო-რებთ, რაგი უფრო ეს შეიგნეს და შეითვისეს ვიდრე რტესავით, იბერ-ნი გაუფიქრებელი მოვედნენ საქმესა და დამის იქამდის მივიდნენ, რომ იბერი უფრო შეძლებული და გავეთბუდი იყვნენ ქართლ-კახე-დვლებზე, რადგან მამული მკვირცხ-ვა და ხალხი ბებრე, მამასადაც, ცხო-ვრების წყაროც სუსტიცა ღირის მისი იქით, სანამ აქით. დიდად, თუ-მცხ ასეთია საქმის ვითარება, მა-გრამ კაცი გაკვირვებულია, როცა ჰხვადვს, თუ რა ერთგულებით და ხალხით იმართება გურია-იბერიე-თი და განსაკუთრებით გურიაში სოფლები. ერთ-ჯელისან სოფლამც არა სჯერდებიან. რაგი სადმე მო-ახერხებენ ერთ-ჯელისან სოფლის აგებას, იქ უსათუოდ მადველ იმა-დებთ სურვიდ, ორ-ჯელისანად გადასქვიან. ეს-და დაგვრჩენია ვი-ნაშროთ, რომ ასე მშვენირად დაწმუნებული საქმე არ შეფერხებუ-ლი იყოს, ხადხის შრომას ფუჭად არ ჩავლავთ და მათგინან ის ნა-სურვი, რაც მოსაძალადენელია.

სამწუნებო, ამ გვარადვე არ მიდის სოფლების გამართვის საქმე ქართლ-კახეთს, რივაც დიდად უნდა აღინათვდეს მამულის ყოველი ერთგულ შვილს. დიდის გაჭირ-ვებით და წვალებით დაწმუნედი საქმე ათის წდის წინად ეტლა

მის ღირსილოდ იგი გასცეს პასუხი, მაშინ ადვილი წარმოხდებოდა, რა დიდად უნდა იყოს გრძობა დედისა, როდესაც თავის შვილს უყურებს, დედა უყურებს თავის ბავშვს და თითქოს უნდა მიიღოს თავის სული-რის ჩაუღება. ამ დროს მთელი მისი არსება მხოლოდ ღირსილი, მხოლოდ სისხარული და მისი ექსტრია დიდად და ხაყვს ეს ერთსა და იმავე დროს ესტეტიური ექსტრია არის და ავექ-ტრირია. იგი შესწავლება ხოლმე მო-ვლედ მაშინ, როდესაც გულ-მხუტე-ლედ ეძღვრება ამ ვარსის ფრეს-ჩაბლს ხორცს და ეს აღერსი ხან-ღისხან იქმნის მღირს, რომ მოხვეყ-ნა ჩემზედ ვაღიარებდეს ხოლმე და კოცნა—ქმნება.

როდესაც ექსტრიაში მოსული დე-და თავის ტრეტულ ბავშვს უყურებს, მაშინ-კი არა ჰკოცნის,—სუქას კოც-ნითაც; კი არ ვადრესება,—ქმნება ამ აღვითორვენდულ და ცხოველურ მოქმედების გამოხატვას. ამ აზრთა და გრძობობა მოვლენაში, ჩვენ გხვდით ერთს იმისთანა ქარაზოს გულსას, რომელიც და ქვეყნის ერთმანეთს უსლოვებს და აერთებს, თითქოს უნდა დადგრდეს იმ ხალხს, რომე-ლსაც, როგორც ამბობენ, ოდესმე მოა-შორა ზეით გამოხობილმა ხმაში.

თითქოს შეფერხდა ერთ დონეზე დადგა და წინ მსვლელობის ნი-შანს ეფარ იჩნეს. ქართლ-კახეთ-ში მოიძებნება ისეთი დიდი სოფ-ლები, სადაც ითვლება უსათ-ეცხვა-სი კომლი (ქიხუმი ხშირია ამ გვარი სოფლები), და სოფლის გა-მართვა-კი ვერ მოუხერხებია. მთელ გორის მარაში სულ შვი-თთო კლასიანი. დაშუთის მარა-ში ხომ სოფლები დიდად არის ფი-ნით არის საქმენელი. ვგონებთ მთელ მარაში ორი სოფლის მე-ტე არ არსებობს: ერთი მურხანისა და ერთი ახალ-გაორში. აი ამ ორს მარაში, სადაც ასი ათასზე მეტი მკვირი ითვლება, სულ ათი-ოდე სოფლი ძლიერს მოიძებნება. ნუ თუ დრო არ არის, მიიქციოს ჯეროვანი უურადვება ამ სამწუნ-ბა გარემოებას ჩვენსა განათლე-ბულმა, მოწინავე საზოგადოებას, რომელსაც-კი ბედი არკუნებს სოფ-მე სოფელში ცხოვრებას? ნუ თუ დრო არ არის, წვაებათა დასა-ვლეთის მოძმებარა დროა, ვგო-ნებთ, ამის გამოცნობა არ არის საჭირო.

მართალია, დასავლეთ საქართ-ველოში ბოლომდე იმართება სოფ-ლები, მართალია, ხალხი ხარჯად არ ერიდება სოფლის რიგინად მოწყობისათვის, მაგრამ ისიც მარ-თალია, რომ ცალკეი სიმრავლე სოფლების ჩვენს გაჭირვებულ მკვირძარობას ვერ უწყვედია, თუ სწავლა მათში ჩვენ ცხოვრებასთან შეუფერხებელი იქმნება. თუ ეს მო-ხდა, ხალხი უსათუოდ დაჰკარგავს

კონფუსის (მანკე-გრებს) თან მოსდევს წამნი დატკობისა, როდეს-საც დედა იხვეწებს. თუ ბავშვს ტკი-ლოდ და ღრმად სწინავს, დედის ექს-ტრია მშვიდა და წყნარია. იგი არც ერთს წამს თვალს არ ამორებს ბი-ტრის ქმნილებას და უწევურად თი-თონაც ხმარად ფუხრავს, რომ ამით მისი სულიერი შეუერთდეს მშვიდსა და მზრის სულიერის ბავშვისას. როდეს-საც ბავშვი ამოიხრებს, დედის გულ-ლიდამაც ოხება აღმოხდება ხოლ-მე; ხოლო როდესაც ბავშვის ტრეტ-ნი გასაღებოდა მოიკვეთება, დედის გულ-ჩემბეტი იღობება. ბედნიერს დედას ისე ახლო აქვს თავი მღვანელი ბედნიერ-ის ბავშვის თათთან, რომ მთიი ფუნ-ია ერთის აღმა-ანის ფუნენება ჰყავს და ერთმანეთისა არ ირჩევა. ეს ქმნილება იმ განა ო-რნი წყნარია არანა ერთის სხეულისა, განა იგინი არ წარმოადგენენ ერთად ჩამხანულს ორს უმწვირებს ცხოვრების მო-მენტს—აწყობს და მომავლს?

ეს ჩვეულებრივი ექსტრია და ამ ექსტრიათს ერთნაირად გამოცდის ქა-ლი აქსტროლინსაც და ეფრაპისაც. ენოლოგიისა და ზანთა ქვეყნისა-ც მაგრამ სხვა უფრო ბევრს და უფრო მაღალს აღტყებას გამოცდის დედის გული, ის გული, რომელიც ასე ეწი-

რწმუნას თავის სოფლისსა და შეი-ძლება გუგულ აუტრუვედს თვით სწავლა-განათლებლაზე. რომ ეს არ მინახვს, სწორად დიდი გარჯა, დიდი მეცადინეობა, დიდი გამჭირ-ბობა და დასტობობა უნდა გამოი-ჩინოს ენოლოგიის სოფლის მ-სწავლეობაში, რომ არც მწვადი დასწვას და არც მამურთი. რომ მასწავლეობაში დიდი სიმარჯვე უნ-და გამოიჩინოს და ორ ცვენად შუა არ ჩავარდეს, ამას მოწყობის ცხა-დად გურის სოფლების ყოფა-მდგომარეობის კარგი მოვლედ, და-თათო ვერწყმანშვიდი. მისის სი-ტუეთი *), „საერო სოფლებს დაუ-რეგდა გუგულითა წესსა, რომ-მელშიაც პირველ განყოფილებას მითულის გუგულითა კვირამი მხოლოდ ორჯელ აქვს, მეორე განყოფილებას—ერთხელ და მეს-ამეს—სულ ადარაო“. ამ სავირ-ველ წესსა მოწყობილობაც უნდა მიჭოვლია, რომ უსათუოდ ამ წუ-სხის მიხედვით აწარმოვედ სწავ-ლების საქმე საერო სოფლებში.

ა. ფორელი

ახალი ამბავი

* * * ღღეს მიღეთ ღღეს. დ. ღღე-ბაშიის მიერ გამოცემული ორი წი-გნი ქართულს ენაზედ. ერთს ეწოდე-ბა „სწავლების განყოფილების საღო-რა ხელისა“. ეს წიგნი საკმაოდ არის დასურათებული და ფასადც ღღეი ფასი არ მძღეს, სულ სამი შაური, მხოლოდ სურათები მეტად მკრალად

* იხ. „ივერია“ № 152.

წალმდევება ფიზიკისა და მათემატი-კის ყველა კანონებს ამისათვის რომ-იგი არა მტროვდება შეიღების გამო-ვლებით, რომელთაც დედა თავის გულს უნაწილებს, პირ-იქით ეს გულ-ით თითქოს უფრო იღდებდა.

დედა ორის, სამის, ათის შვილისა ყველას ერთნაირად უნაწილებს სით-ბოთ თავის გულსას, მტავადად ზონა, რომლის ნეულისა ერთნაირად ეწინე-ბა ყველა ქმნილებას. დედა, რომელ-საც გარს ახვევინ თავის შვილებს, ძმუთა ბავშვიმად დაწყობილი დასა-ნიშნა ექსტრია და გასათოვარ ქა-ლამდე, ერთს უმწვირებს სურათს წარმოვიდგინეს: მხატვარი და პირეტი არა ერთხელ ცილან ამ სურათის დახატება, მაგრამ არასდროს არ ასუ-ლან იმ სიმაღლემდის, რა სიმაღლე-ზედაც თვით ბუნება სდგას ამ შე-მიხვედვას.

ღღეს აღერსი ვადლის ძმუთა ბავშვიმად იმ ბავშვზედ, რომელიც ახლა უყვე ცელკობს ხალხისთვის დედა თვალს აღდვენება პატარა ქალის თამაშობას, ყურდობა მოსწვრებულს შვილის მხარს, უყურებს გასათო-ვარს ქალს, რომელიც ხან ჩამოკრდე-ბა და ხან ამოიხრებს. ყველ ეს ქმნილებანი არიან სისხლისაგან სი-ხლისა და სიკიცხვან ხორცისა მი-

არის, ასე, რომ ზოგიერთ წმინდანების ხსენებას არა სხნან. მეორე წიგნი-კი უფრო მკრევა სიერით, დაბადებულან არის ამოკრევილი და ეწოდება: „სიბრძნის სახე ზიარქისა“. სამწესაროდ, წიგნის გამოკვეთვით თავის ქართულზედ ვაღიარებულნი დაბადების მშვენიერი სწებნი-ტყევი, დაბადების მშვენიერი ენა ურავუყვი და, იმის მაგიერ, რომ დაბადების მწელიად ვაუყვებარი სიტყვები განმარტა, მთლიად ვადაუსხუაფერება ენის მხრივ ეს ზრდილი თქმულებანი და მეტი ისე, რომ ეს ახალი ფერი ძველს ერთი ათად და სახლ ჩამორჩება. ეს პაუვა წიგნიკი ერთი შაური ზღირის და სულ 23 გვერდს შეიცავს.

* განსვენებული იახტ დავითა-შვილის თხოვლებანი, რომლის ვამოკეპაც იყისრა ახლო დაარსებულმა ქართულთა ახანავაბამ წიგნებში გამოკვირება, უკვე ამ დღეებში გამოაჯა დასარავებლად და გვახსიყდა. წიგნი, როგორც ჩვენა ენახეთ, ძალიან სუფთად და კარგ ქალღმრთელ იქმნება მართიონისა მტანებში და შემკობილია აუთოროს სურათითა და ფაქსიმილით.

* ამ ბოლოს დროს ტვილისში რამდენიმე სიმხის ოჯახი ვაღიარებულა არაზრემდგან, რადგანაც იქ დიდი პრეულაობა.

* ბოროტობა: ყველას მოგხსენება, თუ სხვა-და-სხვა ვერის სიკო როგორც მარტოველი ნიარჩის ხოცა, ბოროტობის მათულებს ხეყს-კი სოკო დიდ-ძალი ასხა და აფუქებს. ამ დღეებში აქ მოკრევის ყანხის ურევისიტყვის მოკრევისი პრაფესორი ბანი ნიკოლოზს ვასილის ძე სოროკინი, რომელიც კევასიაში ვაზის ავადმყოფობის შესასწავლებლად არის ვამოკავხენილი, და სთხოვეს, რომ დათვალვირეს ეს ხის მანე სოკოები, ვაცნობავ მათს თვისება და გვიჩინე, რითი უნდა შევწებროლოთ და სენსო.

* იქიანობე: ჩვენში 18 ამ

სისა. ყველა იგინი ვანსვენებენ დედის სიყვარულის ფაროთა ფრთებ ქვეშ, მუდღერა აღუას, რომელსაც მოლოდ და ჰდარავაბს და იფარავს.

დღე და ანაწდებულად ავლებს თვალს ყველა თავის შვილებს და მეტი შორის დაიწყებს ცქერას; იმედ და შიში ჰხადებს მის გულში ვამოკრეველს გრძობის სინაზხას, შიშისას, მხარულეობას. ვინ შეიძლებს ვანიხილოს როადენობის ეს გრძობანნი, რომელიც ამისთანა დროს იძალბება, ვრთმანეთს ეწმანება და ვრთმანეთს ურთილება ასე ბედნიერ დედის გულში?

მისი ექსტაზა ხან ესტეტიურა, ხან საკუთრიდ აფექტიური: იგი ვამოკრეველი ხან ვამოკრეველს და ვამოკრეველს, ხან თავის ვარწარის სურათილას.

ოჰ, რა ნიარჩე ბრწყინავს მხეწედ ჰატარა ლაურას თქმები!—სწორედ ასეთივე თქმები ჰქონდა დედაჩემსა?

ახლა უყურებ პეტრეს ამავე დასურათებულს ცხვირს? მისი დალაღების ფერი ლაურას თმებს მათვლებს. „როადენი სურათი მშვენიერება იხადება ადღის პატარა პარისანებზედ, რა ბედნიერა იქნება ის კაცი, რომ

თვისას, სილამოს, ერთა ნასტამიანებურად მეორე, თავისი ახანავა, ხანჯლოთ დასჭრა. ეს ორნი ერთად დროს აბარებდნენ თურმე, შედაღებს უკვე ვადაცულდებულ იყო, ურარლოზუნდ მოვიდოდა ლაპარაკი, აძენენ ერთმანეთს და ამ უსიამოვნებას ის მიჰყუა, რომ ერთ მთვანს მეორე ვანჯლოდას რაც მეტელი და ლახარის პარი მკერდის მეორე მხარეს ამაყაჟანა. დაშვებული მანინე ვადაცულდებულ წიყიყანს. ექიმმა შევაქუნა, მაგრამ საშიშოდ არ იტრა დაშვებული წიყი-ლობა. დაწნაშვები ვერ დააბატირეს და მეტი თეღებობით ვანათვისუფლეს. როცა ჩვენმა ჩამართოვს დაშვილდას და დაჭირდას, ორივემ ის უხასხეს ვამოკვირებულს, რომ „სუბრობით მოვივიდოა“... კარგი ხუმრობა, თქვენმა მზექ!

* თქვანია: 15 მათათვის თვალის ღეაუბების ეკლესიაში იყო წარუვა, რომლის დასარულ ვალობა და დედათა მვალობერი დასი ამავე ეკლესიის მღვდლს მ. ი. იაკობის მეკადინეობით შემდგარი. ეს დასი, სულ ერთი თევე იქნება, რაც უკვადინა მ. ჩიკვიძემ და ამ ერთ თევეზე ისე მოუწადებია, რომ მთელს ოკროპარის წირვის სავალაობებს თითქმის შეუცდომლად ვალობენ. დასში ჰვალობენ: თავასულნი მართა მ. რუსიყვისა, თინათინ თამ. რუსიყვისა, ნინო ივ. რუსიყვისა და ნინო იოს. ჩიკვიძისა და ორიც სხვა ქალი. ამ დასს ესე ცოცხანში მო შეტყუადობა და შეუწყვიდა ხმები ერთმანეთისათვის, რომ, თეძუც ვადაცულდებულა აქვს, მიიწი დროს შედარებით სავაო მეკადინეობა და ნიქე ვამოყენია, იმედა, რომ შემდეგში ეს დასი უფრო მოიმატებს, წინ წავა და აიკლავს იმ მკრეველდებს ნაკლებს, რომელიც ცხლა ტყუილსა. სწორედ გულთაღის მადლობის დარხნი არიან მ. ი. ჩიკვიძე და ვატირებ სხვა მისნი თანამშრომელნიც ასეთის სახარებებო საქმის დაწევისა და სისრულეში მოყვანისათვის. ურგო არ იქნება, სხეებაც მიჰპაძიან ამ კეთილს მავალითს და

ღელს მეგობარიც ის შეიქმნება ცნობარებაში!

* რა მშვენიერა და ღეთაბერი თითად იმ პატარა ვაწევილის ავეტულებია სხვას ვინა და როდის ჰყოლია იმხსედ მშვენიერა?

შემდეგ ერთად შეერთებული ვაკვირება, აღტაცება, იმედი, შიში ერთ სავალგოა გრძობადა იკრებდა, ვერთად გროვდება და დედის ენებათა მოკრევიც არის, რამა, ვით იკრენე, უფრო და უსაზღვრო, თედავალდებულნი, სახარებით მოკრევალებული. დედის სიყვარულის ექსტაზიც ეს არის და მის მშვენიერებას სახილველად არა შეეღებება-რა.

ჩვენი ლექსითიანი ასე დარიბი რომ არ იყვებს, ასე ცრუ, ასე ვანუთითარებელი, მაშინ საკეთარი სიტყვა უნდა გვექონდეს ვამოსაზრტად თვის თავმოკრევიბის, თევე ვამოდების, რომელიც არის ერთი უღაღებულესი, ერთი უეთირომობილესი და მადლიანი გრძობა.

დედის თავმოკრევა იმდენად მორცელება და ნახა, რამდენადაც ჩვენი ჩველებირობი, ცხრედ წორდებოდა, ამხარავებოდა ურცხვი და უფერფრობისთვის-რომ დედას, რომ თავი მოს

ყველა ეკლესიაში ქართული სავკლესიო ვალობა შეიპოლონ.

* ს. ჭანავია: (ოზურეთის მახრამ) * კდენეში არის ერთი ძველის დროის საყურადღებო კლდე ქვა. ეს ქვა სიგრძითა და სიგანით სამსამი ადლი იქნება და სისქით—ერთი ადლი. ზედად შეთლილი აქვს 1/2 ადლი ანუ ოთხი ფეხი, რომელიც უშუაღის მიწაშია ჩაფლული. ერთს მხრით რაღად წარუწერია არის ქვაზედ მხედრულის ასობით, მაგრამ ამოკითხვა შეუთარღებელის თეღით დიდად ძეწელი. სოფლები ამ ქვას არიან ტანტახე ეძახიან და ამბობენ, რომ ძველს დროში ვიღაც მებატრე ჩაბია იყო და ეს ქვა იმისი საფლავი იყო ზაფხულში საწალი ტანტი ვაფოთლი. ვანსვენებელის დიხბირი პარჩინისათვისაც ვარადეათ ეს ამავე ვარადეალებულს სოფ. ლეუბურში ვიყენის დროს, მაგრამ ვანსვენებულს, ავის დარის ვამო, თეთი ქვა ვერ ენახა.

* კდენე მოვივიდა ქ. სიღანში შეკრებულ დედი 64 მან. 12 კაპ. ამ დედიდან, შემკრებელის თხოვნისამერ, ორი თეზანი ვეგლისის წმ. დავით აღმაშენებელის ეკლესიის ვანმანხლებელითა ვადასაცხად და დანარჩენი ბაქრაძის სახელმანად დაარსებულს ვაღიარის სასარავებლოდ. ამ ფონდის დღემდე იყო 868 მ. 22 კ. ვევალი იქნება 912 მ. 3 კ. აქვე მოგვეყენო შემოპირეველია სავკ. 3 მან. ქ. ა. მესხიყვი 3 მან., ნ. ა. მესხიყვის 3 მან., ი. ჩიკვიანი 4 მან., თ. სპალიოვი 22 კ., ი. პრიკოვი 1 მან., გ. ს. ახლოვი 2 მან., გ. მ. მელიქ-მეგლიორი 2 მან., კვ. ნ. ს. ანდრონიკოვისა 2 მან. თ. ი. გ. ანდრონიკოვი 3 მან., ს. მ. მესხიყვის 2 მან., დე. კ. ბეგვიევი 2 მან., თ. ა. ზ. ვანდერი 1 მან., ნ. გ. რაბიტი 1 მან., ე. ანაივი 1 მან., ფ. პ. შემინი 2 მან., მ. ი. ბარკოვი 3 მან., ი. ა. ვაზლიოვი 2 მან., ა. ბორისოვისა 1 მან., ი. კიტაშვილი 2 მან., ა. ა. ბარანბიშვილი 1 მან., ე. ზალდატანო

ვონდე თავის შვილი, რამდენი მიზნურად და ექვეტი უნდა ვამოსავლინებოდას და ეწმანებოდა, რომ ახლაკი შემპოძიან იქნება შვილით თავი მოკრევირობა, მაშინ დედა ჰვალობს ამ გრძობას თითოე მოკრეველებო საუფრე იყოს, ისეთი საუფრე, რომელიც შეიძლება მართლ-მსაჯულმა ყოველს წამს უყენ მოითხოვას.

დღეა ჰფარავს ამ გრძობას, მაგრამ ვერა ჰვალავს: არ არის ისეთი დიდი ქურუკი, რომ ეს ოდენი მოსაულობა და დაითოს. ამასთანვე სინაოლის დამოქე დალიან ძეწელი.

დედის თავმოკრევაზედ მოარცხვი და შვიდი თეძოწონება სხვა აღარ მოიპოვება. შვილით თევე მოკრეველებს დედას ჰფარავს უვანირება, ბავენი ბედნიერის დიდილისათვის ვეწმანება, ხოლო კონკრამ, მთურად და დილის ხნის კონკრამ, უნდა ვამოპატარავს ის, რის ვამოპატარავს სიტყვები ვერ შეიძლება.

რაოდენი ნეტარებაა! რა ექსტაზია! ზნეწარსიცი სიტყუენე ანუ დედმა, სულის საციეთ ანუ ბრწყინვალემა ქუტისა: ყოველივე ესე ისინება დედის სულში, რომელიც სქევეტს და ამბობს: ეს სიტყუენე, ეს დედმა, ეს ქუტა, ჩემის შვილის კუთვნილებას შე-

ვი 1 მან., ა. ავლიანი 1 მან., ი. ანდრონიკოვი 50 კ., თ. ა. ვარჯაძე 1 მან., მ. ქალნათარიევი 1 მან., მ. ბეგვიევი 2 მან., თ. გ. არლოვისი 1 მან., 50 კ., ს. ტურნათიშვილი 1 მან., ი. გ. ვამელიანი 2 მან., ლ. დ. რაბიტი 1 მან., ა. ი. ნახიევი 1 მან., ნ. ხელაივი 50 კ., ი. ბაბიტი 20 კ., ა. შავერდოვი 40 კ., ე. გ. ვანიკაშვილი 40 კ., ნ. მირინაშვილი 50 კ., ლ. მირინაშვილი 50 კ., დომ. ბაღაშვილი მან., ნ. ი. სერგებრიანი 1 მან., 40 კ., მღვდ. ლ. ა. ტურბიევი 2 მან., მ. შეუკი 1 მან., გ. კ. მანაკივი 1 მან., ს. ს. მირინაშვილი 1 მან., სულ 64 მან., 12 კაპ.

* ვანვებში სწირია, რომ სეზონის ვეირანის კურთხევა 30 ავეტოს იქნება. იმ დროსთვის თეთი გვათა მიწისტირი მოპანდება და სკრთხევეზ დავსწრება.

* ვაზ. „Москов. Листок“-ის სიტყვით, მთავრობას აღუკრიალავს კავასილდანი ყაროზს ყურანის შეტანა, რადგანაც ფილოქსერა კავკასიაში ვაგრეცელებულია.

* დავით, 19 ივლისს, ტვილისსა და ნათელის შუა რკინის ვზის ორთქლ-მავალიდან ვადავარდილი ამ ვზის მოსამხარეზე 21 წლის ვაბუკი, ახალსენაის მახრის სოფ. ნოვარის ვლცხი ოინა ოდნობარა და რკინის ვზის მატარებელს საბარლო სურხე ვაგუყუებოდა. ამ უბედურების მიზეზს ის ვაფიქრო, რომ რკინის ვზის მატარებელი საღეროდან ვაცელოდის კარგად არ დავთვალვირებინათ და ორთქლ-მავლის მოავერი ხაზს ნილით (Билет) არ ყოფილა დაბავრებული. საცოლოდი ოდნობარა მოავერის ვადასწოლია და ძირს ვამოვარდილია. (H. O. 4).

* 19 ივლისის ბეთაოლის თანავასწრებით პალიკამ დათავალიერა ავღაბარის მიწდებები და აღმონდა, რომ ქალაქიდან სამ ვერსის მანძილზედ მოდე საქონლის მთოვი ვყარა და

დღენსო!—ეს ქალი, რომელიც ყოველი ასე უყვარს და ლოცავს, ვამელსაც ვრთინი ვაკვირებოთ შესეკრან და მეორენი შერთოთ, ჩემი ქალი ვი ვაბუკი, რომელსაც ხალხი აქვებ-ავღებებს და რომლის წინაშე მტხლს იდრეკავენ თეთი დიდებულნი ამა ქვეყნისანი,—ჩემი შვილია! თქვენ ეს არ იციოთ—ის ვაბუკი, რომელიც ვადავარდა წვალიში, რომ კაცი დღე-ჩოვას ვადავარჩინა,—ჩემი შვილია!—ის ქალი, რომელსაც ყველანი ანგელოხს ეძახიან,—ჩემი ქალია.

იმ შალოდინში, სინამ შემდეგის დროს ლეკსიკონები მოგვექმნენ ახალს სიტყვას დიდს თამოწონებს ვამოსაზრტად, ეხლა მხოლოდ იმას ვეწევი, რომ ამ გრძობაში ჩვენ ყოველთვის ვიკრებთ აღტაცებას, სინაზხას და ვანსაკუთრებოთ უფრო სიყვარულის, ძალიან დიდს და ღრმს სიყვარულს.

ამ უშვალეს სიყვარულს, შვილივით თევე მოწონების გრძობას, ვამოსავლიან სიყვარულს, რომელსაც ისტორია არ ისინებებს, მაგრამ რომელიც ვკეთილშობილეს კაცობრიობის ოჯახს და სიტყვის კეთილს, წინაშე, პოეტიკაში იმედი, რომ ის თაობა, რომელსაც სიკოცხლე მანჩიქს, უკე-

ინარწებოდა. პალიკამ მიწდების დამკრეველთ ხელწერილი ჩამოართვა და პირადა დადებინა, რომ ამ მხოკრებს აქედან საღერ შორს ალავს ჩვენის ხარჯით წავლებინებოთ და, როგორც ვის ვამე საკონელს კარი ვაუწდებთ, პალიკას იმ წამსვე შევატყუბინებთ ხოლმეო. („კავკ.“).

* ივლისის 19, პალიკის მხედვი ნაწილში, მუნჩინის ქუჩაზე, იოვანოს ჩეტიკოვის ძალიან დაქვინა ვეყენის სვერტის ნიკოლოზ ივანეს ძის ახლოვის შვილი. დაქვინილი სავურნალოში გვწავნენ, ჩეტიკოვიკი პასქის ვეპაში მისცეს. ძალიან ჰყოლი შენდევგლობა ვაგვწავნეს იმის ვანსამოქედვად, რომ ვოთინა ძალიან უნდა.

* ივლისის 21 პალიკის მხედვი ნაწილში, მუნჩინის ქუჩაზე, იოვანოს ახლო დასავლელი შაჰუკი. შაჰუკი სავაიო ინსტრუმენტი ვაგვწავნეს.

რუსეთი

ვათა სამინისტრომ უბრძანა რუსეთის რკინის ვზთა საზოგადოებას, რომ ჩადლოთ-დასაღერო მხარესა და პოლში სავტრინეო თანამდებობაზე მოგვლენი ამირიდან მხოლოდ რუსის ტომისანი და მართლ-მადიდებელის სასწრეობებისანი დანიშნეთ ხოლმეო.

— აქამდის სავხერო სამკურნალო აკადემიაში შეტელისა და სწავლის ნება მხოლოდ პეტერბურგის ოლქის ვინაზებში სწავლა-დათავარებულებსა ჰქონდათ. ეხლა ვამოიკა ახალი წესდება, რომელიც სხვა ვინაზებში სწავლა-დათავარებულესაც აძლევს უფლებას ამ სასწავლებელში შესულიყის ნება ატეტებებებს ეკლოზაბაზედ მიყვება და თე პეტერბურგის ოლქისანი და სხვა ოლქის ვინაზაში სწავლა-დათავარებულს ერთი ნაირი ატეტებოდა აღმანახლებათ, მაშინ უპოვარტობა ისე პეტერბურგის ოლქისს მიყვება.

— სამხრეთის რუსეთში ლინის წარმოების ვასახლიერებლად სახელმწიფო ქონებათა სამინისტროს ვადაუ-

თესნი ნანდრეშევიტის მიმდევარი იქმნებია.

ყოველს აფექტიურს ექსტაზს შეუძლიან მიღობს ეს უშვალესი და ვანსაკუთრებოთ ვანსამოხილველობისა, რომელიც დამანანს თავს ვაგარვინებს. ჩვენ ვთვლიდით და ვთვლით სარწმუნოების, სამშობლოს, მეტნიერების, მოწყალეობის წამებულედა ყველა იმით, ესაც მიტუნანა რომლისმე გრძობის საკურთხეველზედ უკეთესნი ყვადნი და თე ვიკრებოთ, ვისც უშეუარავს მისთვის თავის თავი, თავის ქონება, თავის თევე-ყვარებო, ბოლოს, თეთი თავის სიკოცხლეთ.

იტორია ველომოღვინედ ვაკრევეს და ინახავს იმ წამებულთა სახელებს, რომელიც შეუწრებოთ თავი თვის სამშობლოსა, სარწმუნოებისა და მეტნიერებისათვის; მაგრამ ცხოვრების თეთი მკრეფინი ბილიკი, თეთი უმარლო კონჩი სასეჟ არიან დიდობრიობის სიყვარულის წამებულთით, იმ წამებულთით, რომელსაც ისტორია არ ისინებებს, მაგრამ რომელიც ვკეთილშობილეს კაცობრიობის ოჯახს და სიტყვის კეთილს, წინაშე, პოეტიკაში იმედი, რომ ის თაობა, რომელსაც სიკოცხლე მანჩიქს, უკე-

შეში აქვს გარდაცვალებულს, სტრეკის და თამარის მსოფლად თავის წინაშე...

ვინაშე ინგლისელს ერთი ხანა ბული ვინაშე შეუდგენია და მასე დაუქვდა...

გამორჩენილი მწერალი დარკოვანი, სოფლის პროფესორად წამოვიდა...

ზარიში ამის წინადა ერთი 19 წლის ქალიშვილი გარდავიდა, რომელსაც...

სტამბოლი. პატრიარქი აშოკინიანი პატრიარქობიდან გადღდა...

21 ივლისი

ბურლინი. იმპერატორი ვილჰელმი ბუმინ გემ "პოტენციალინი" ელ...

სოფლი. სიფრთხილით აღკვეთილი მზოგადრებმა ვალანწყუტეს...

Table with columns: მსოფლი, მან. კ, მან. კ, მან. კ, მან. კ. Rows include: სუთ-მანქანის ოქრო, ტამარის ვარსკვლავი, მანქანის ვერცხლის ფული...

ბამოსადები სოფლები

Table with columns: 1 ივლისიდან 16 ივლისამდე, 2 ივლისიდან 3 ივლისამდე, 4 ივლისიდან 5 ივლისამდე...

ამოსალა ცაცხლის მამებისა შამს ზღაზზე

ბათუმშია ვაჭრის ხუთშაბათობით მათუღდავის 4 საათზე მოკლე გზით...

დებემა

სტამბოლი. პატრიარქი აშოკინიანი პატრიარქობიდან გადღდა...

ბანსალმბანი

ამერ კავკასიის დედათა ინსტიტუტის სასტუმროსა და მისი საქმეთა გამ...

1) ლუგლის მოწყობილობა, კარბი და ფანჯრები ძეგლის, დანგრეულს...

2) გადარჩენილი მასლა ხისა;

3) შეშად გამოხადები ხეი-და-სხვა მასლა და

4) ხეი-და-სხვა რკინეულობა ხარხარებისა;

დაწვლილებით პირობათა შეტყობა მსურველს ინსტიტუტის კანცელიარიაში...

ნიგოთის სადგურთან

მისთვის დიდი-ძალი შეშა ვასახილი კოპიტისა, რცხლასა და წიფლას...

ნიგოთის სადგურთან მოეპყრე მისე ავანსთი დამოკლება...

დაიბეჭდა და ისურდება

ქართულად ამხანაგობის წიგნის მადანაშია

ქეილის აღზრდა

პედაგოგიური წიგნები

შეადგინოთ თეთრული ხუციკების მიერ.

ბამოსად და ისინდობა

მსოფლიად ქრისტიანთა გამაგრებულ სასოფლებსა წიგნის მადანაშია ასალი წიგნი:

ბორკილი

დრამა ოთხის მოქმედებად ოსურულად

ა. ი. სუბატიანიშვილისა

დრამის წინ უძღვას მთარგმნელის წინასიტყვაობა...

ფასი 40 კაპ.

წერა-კითხვის წიგნის მადანაშია შვიდნი

შურნალ "ნობათი"-ს

ეგვლა ნომერი, გარდა სანამუშაოსი, რომელიც...

2 მან.

ვინც ტყედავის გარეუ დაბარებს, გასწავლის ხარკი მიუღებლად უნდა იკისროს.

გამოვიდა და ისურდება ქრისტიანთა სასოფლებსა წიგნის მადანაშია "ისტორიული ნარკვევი" ანუ ქრისტიანთა სასოფლებსა ისტორიისათვის შედგენ. ად. ჭიფინის მიერ. ფასი 1 მან. 50 კაპ.

რძილ ფეხილ ნისტლესი ჰილის 1 მან. ქუთუ-მოკვადან ბავშვთა სასრდობად. სეფოსია ეგვლა ბავშვთა სასოფლებსა, რომელიც...

მისე ზარბატი სასოფლებსა ვაჭრობა, რომ შეშისთვის გასას გეოსრულობა...

უძღვლებსად დამტკიცებული კავკასიის სასოფლებსა საქონლის ვაჭრობის ამხანაგობაში

ვერკომოლის აპარატები

და ზოგიერთი სათადარიგო მოწყობილობა (ერეცობა, აპარატები და სხვ.)

ვინც ვერკომოლის აპარატებს გამოიყენებს, იმის დემონსტრაციის მიერ...

სხვა-და-სხვა მოწყობილობა და მასალა

ლენინსა და ენგელსის წიგნის გასაშენებლად და გამოხატულად.

ფასი 28 კაპ.

სამეურნეო მანქანებისა და იარაღების საწვობა. ნ. ვ. აპარატის სადამირნო სასოფლებსა ბერლინი. ფოლადის გუთნები ერთ-სახისიანი დრამად-მგენელი და ბერ-სახისიანი გუთანი...